

**ZAKON BR. 04/L-143
ZA OBRAZOVANJE I OSPOSABLJAVANJE ODRASLIH U REPUBLICI KOSOVO**

Skupština Republike Kosova

Na osnovu člana 65(1) Ustava Republike Kosova,

Usvaja:

ZAKON ZA OBRAZOVANJE I OSPOSABLJAVANJE ODRASLIH U REPUBLICI KOSOVO

**Član 1
Cilj zakona**

Cilj ovoga zakona je regulisanje celovitosti procesa obrazovanja i osposobljavanja odrasli, kao sastavni deo obrazovnog sistema na Kosovu.

**Član 2
Definicije**

1. Upotrebljeni izrazi u ovom zakonu imaju sledeća značenja:

- 1.1. **Odrasli** - svaka osoba, koja je navršila petnaest (15) godina.
- 1.2. **Obrazovanje i Osposobljavanje za Odrasle OOO** - javno i privatno obrazovanje i osposobljavanje za odrasle.
- 1.3. **IOOO** - Institucija za Obrazovanje i Osposobljavanje Odraslih, objekat monitoringa i praćenja od strane ANK.
- 1.4. **POOO** - Ponuđači Obrazovanje i Osposobljavanja Odraslih, objekat monitoringa i praćenja od strane ANK.
- 1.5. **Nastava tokom celog života** - sve preduzete nastavne aktivnosti koje se ostvaruju tokom celog života za razvoj saznanja, ovlašćenja i kvalifikacije.
- 1.6. **Formalno obrazovanje** - Nastava koja se odvija u određenom struktuiranom ambijentu (npr. u jednoj instituciji za obrazovanje ili osposobljavanje/obuke ili na radu) i jasno je dizajnirana kao nastava (u smislu clijeva, vremena ili resursa). Sa stanovište učenika, formalna nastava je namerna. Ona tipično vodi ka validaciji sertifikata.
- 1.7. **Neformalna nastava** – referiše se drugačijem učenju koja se nudi van opisanih programa u definiciji „neformalan nastava“ u ovom zakonu.
- 1.8. **Neformalno obrazovanje i osposobljavanje** – nastava koja se prostire u planiranim aktivnostima, ali se ne imenuje na eksplicitan način kao nastava (u smislu nastavnih objekta, vremena ili podrška nastave). Sa stanovišta učenika, neformalna nastava je namerna.
- 1.9. **Informalna nastava** - nastava koja rezultira iz dnevne aktivnosti povezana sa poslom, porodicom ili slobodnom vremenu. Nije ovlašćena niti je struktuirana sa aspekta ciljeva, vremena ili nastavne podrške. U većini slučajeva, informalna nastava je ne namerna sa perspektive kandidata. Informalni nastavni rezultati obično se ne dovode ka certifikaciji već mogu biti validni i certifikovani u okviru šeme za priznavanje prethodne nastave. Informalna nastava referiše se i kao praktična nastava (eksperimentalna), dopunska ili slučajna.

1.10. **Nacionalni okvir kvalifikovanja (NOK)** - nacionalni mehanizam za klasifikaciju kvalifikacija izdatih unutar nacionalnog sistema za kvalifikacije, prema grupi kriterijuma koji određuju nivo i vrstu nastavnog rezultata.

1.11. **Akreditacija** - proces pomoću kojeg Nacionalni autoritet za kvalifikaciju (NAK), osnovan ovim zakonom, određuje institucije koje vrednuju kandidate i izdaju certifikate i diplome (institucije vrednovanja) i svaki drugi organ koji vrši druge funkcije u ime NAK-a. Akreditovane institucije treba da budu objekat monitoringa i praćenja od NAK.

1.12. **Priznavanje prethodne nastave** - proces vrednovanje znanja, veštine ili šire kompetencije koje je jedna osoba ranije postigla pomoću formalne, neformalne ili informalne nastave. Ovo prethodno znanje biće korišćeno da pruži mogućnost za unapređenje te osobe ili da bude oslobođen od jednog dela kursa ili kredita ka kvalifikaciji.

1.13. **Školska godina** - vremenski period određen od strane MONT-a

1.14. **Certifikacija**- proces priznanja dostignuća kandidata za kvalifikaciju pomoću dodele certifikata ili diplome.

1.15. **Certifikat** - zvanični dokument koji svedoči uspešan završetak kursa, programa obrazovanja ili osposobljavanja ili ispunjavanje zahteva od strane jedne osobe za kvalifikaciju i evidentira završetak delimične kvalifikacije.

1.16. **Kandidat** - je svaka osoba, koja zahteva da bude sertifikovana za dostignuća u učenju usavršena bilo putem formalne nastave, neformalne ili informalne.

1.17. **Nivoi kvalifikacije** - određeni nivoi unutar hijerarhije nacionalnog okvira za kvalifikacije – nivoi se razlikuju prema povećanju komplikovanosti, dubini i nezavisnošću u učenju.

1.18. **Vrednovanje nastavnih rezultata** – referiše se procesima, obuhvatajući ispite i testove, koji se koriste za prikupljanje, interpretiranje i vrednovanje dokaza učenja osobe – vrednovanje kvalifikacije može da bude obavljeno od strane institucije ili organe usvojene od strane NAK za ovu namenu i priznate kao organ vrednovanja.

1.19. **Standardi** - merljivi pokazatelji dostignuća, koje se određuju prema kvalitetnim ili kvantitetnim kriterijuma i treba biti postignuti od kandidata, koji žele da se kvalifikuju.

1.20. **Kredit** - numerička vrednost koja se daje kvalifikacije ili deo kvalifikacije, koja predstavlja obim potrebnog učenja za postizanje kvalifikacije ili deo kvalifikacije. Krediti mogu biti akumulirani tokom kvalifikacije ili mogu biti transferisani između kvalifikacije ili sistema kvalifikacije.

1.21. **Kompetencije** - sposobnost u vršenju aktivnosti u skladu sa traženim standardima koristeći valjano praktično i teoretsko znanje, kreativne i praktične veštine.

1.22. **Kvalifikacija** - službeno priznavanje dostignuća, kojim se priznaje završavanje obrazovanje ili osposobljavanje, ili zadovoljavajuća realizacija jednog testa ili ispita.

1.23. **Diploma** - dokument koji se uručuje po završetku programa obrazovanja.

Član 3 Odgovornosti i delokrug

1. MONT, u saradnji sa ministarstvima, opštine, institucije i druge stranke od interesa planira razvoj obrazovanja i osposobljavanje za odrasle.

2. Analiza obrazovnog nivoa obrazovanje naroda, potrebe pojedinca, tržišt rada vrši se od strane odgovarajuće, nadležne institucije.

3. Privatne institucije planiraju obrazovanje i osposobljavanje za odrasle na osnovu njihove potrebe.

Član 4

Osnivanje ponuđača programa OOO

1. Pooo osnivaju se od strane javne, privatne javno-privatne institucije, udruženja, preduzeća, nevladinih organizacija i fizička lica.
2. Način i uslovi za osnivanje određuju se prema zakonodavstvu na snazi.

Član 5

Akreditacija i licenciranje IOOO

1. Ponuđači obrazovanja i osposobljavanja za odrasle akredituju se i licenciraju se prema zakonodavstvom na snazi.
2. Ponuđači za obrazovanje i osposobljavanje, da organizuju obrazovanje i osposobljavanje za odrasle treba da budu registrovane kao pravni subjekat.

Član 6

Sistem obrazovanja i osposobljavanja za odrasle

1. Obrazovni sistem za odrasle obuhvata formalno, neformalno i informalno obrazovanje i osposobljavanje.
2. Obrazovanje i osposobljavanje za odrasle koje vodi ka kvalifikaciji zasnovanoj na Nacionalnom okviru za kvalifikacije treba da ispuni predviđene kriterijume i standarde sa zakonodavstvom na snazi.

Član 7

Kandidati za obrazovanje i osposobljavanje za odrasle

1. Kandidati Pooo su sve one osobe starije nego što to predviđa zakon o preduniverzitetskom obrazovanju za pohađanje obrazovnog nivoa.
2. MONT sa podzakonskim aktima reguliše izuzetke za upis na osnovu starosti.

Član 8

Plan rada i razvojni plan

1. Obrazovni rad za ponuđače obrazovanja i osposobljavanja odraslih realizuje se pomoću godišnjeg plana rada i razvojnog plana.
2. Godišnji plan rada i razvojni plan ponuđača za formalno obrazovanje odraslih reguliše se podzakonskim aktima, izdatih od strane MONT-a.
3. Plan rada i razvojni plan za ponuđače neformalno obrazovanje i osposobljavajne za odrasle, sastavlja se na osnovu zakonodavstva na snazi.

Član 9

Programi kvalifikacije i moduli

1. Programi kvalifikacije i moduli obrazovanje i osposobljavanje odraslih sastavlja MONT, drugi dotični ponuđači u zavisnosti od njihovog interesa i delatnosti uz orijentacu ka radnom tržištu.
2. Ponuđači formalnog obrazovanja i osposobljavanja sastavljaju njihove programe, i njihove module koje akredituje NAK i usvoji MONT.

Član 10

Vrednovanje programa

1. Programi za formalno obrazovanje i osposobljavanje odraslih vrednuju se prema standardima sastavljene od strane MONT-a do osnivanje Agencije za Kurikulum Standarde i Vrednovanje.

2. Programi za profesionalno obrazovanje i osposobljavanje za odrasli, podvrgavaju se procesu validaciji i akreditaciji od KAA u skladu sa kriterijumima, standardima i procedurama prema zakonodavstvu na snazi.

Član 11 Objavljivanje obrazovnog programa

Formalni program za obrazovanje i osposobljavanje odraslih, treba biti objavljen u sredstvima javnog mnjenja pre objavljivanje konkursa za upis kandidata.

Član 12 Javni konkurs

1. U programima za obrazovanje i osposobljavanje odraslih, kandidati koje pohađaju upisuju se na osnovu javnog konkursa i sadrži sledeće podatke:

- 1.1. ime programa i stepen,
- 1.2. broj slobodnih mesta predviđene za upis,
- 1.3. kriterijumi upisa,
- 1.4. mesto,
- 1.5. iznos uplate prema nivoima.

2. Konkurs mora biti objavljen najkasnije mesec dana prije početka nastavne, obuke.

3. Kandidati koji ispunjavaju uslove prema kriterijuma predstavljenim na konkursu upisuju se u program za obrazovanje i osposobljavanje odraslih.

Član 13 Upis na osnovu ugovora

1. Odrasli upisuju se obrazovnim i osposobljavajućim programima, već na bazi ugovora između poslodavca i ponuđača obrazovanje i osposobljavanja.

2. Sadržaj ugovora se određuje sa podzakonskim aktima izdatih od strane MONT-a.

Član 14 Certifikati, diplome

1. Certifikati i diplome, koje se izdaju osobama koje pohađaju programe, nadoknade srednjeg i visokog obrazovanja za odrasle su ekvivalentne diplomama i certifikatima formalnog obrazovanja i osposobljavanja.

2. Certifikati i diplome koje se izdaju za formalno obrazovanje osobama koje pohađaju zasnovaju se na očekivanim rezultatima prema Zakonu o Nacionalnoj kvalifikaciji primenjujući iste standarde vrednovanja kao i kod drugih kandidata.

3. Oblik i sadržaj certifikata, diploma i dokumentacije OOO regulišu se podzakonskim aktima.

Član 15 Prepoznavanje prethodnog učenja

Prepoznavanje prethodnog učenja omogućava se na osnovu Zakon o nacionalnim kvalifikacijama i od strane institucije za vrednovanje i akreditovanje i od strane KAA.

Član 16

Vrednovanje kandidati

1. Institucije u kojima se organizuje obrazovanje i osposobljavanje odraslih na odgovarajuće nivoe vrednuju znanje osobe koje pohađaju prema standardima sastavljene od Agencije za Kurikul, Standarde i Ocenjivanje.
2. Institucija formira komisije za vrednovanje za teoretsku i praktičnu oblast.
3. Institucija organizuje ispite i vodi evidenciju u vezi postignuti rezultata.
4. Ispit mature regulisan je prema zakonu na snazi.
5. Nakon završetka procesa vrednovanja znanja stečeni dokumenti, sertifikati i diplome su u skladu sa Zakonom o Nacionalnim Kvalifikacijama.

Član 17

Evidencija

1. Svaka institucija koja pruža programe za osposobljavanje odraslih je obavezna da ima matičnu knjigu.
2. Statistike osobe OOO biće određene podzakonskim aktima.

Član 18

Upravljanje IOOO

1. Upravljanje IOOO reguliše se prema zakonodavstvom na snazi.
2. Obrazovanje i osposobljavanje za odrasle organizuje, rukovodi i nadgleda upravno osoblje dotične institucije.
3. U javnim IOOO u kojima se organizuje obrazovanje i osposobljavanje za odrasle formira se upravni odbor za:
 - 3.1. razvoj, primenu i vrednovanja programa za obrazovanje i osposobljavanje odraslih;
 - 3.2. izražavanje mišljenja za sastavljanje i primenu godišnjeg plana rada;
 - 3.3 primenu mehanizama za obezbeđivanje nastavnog kvaliteta prema zahtevima Nacionalnog Autoriteta za Kvalifikacije.

Član 19

Finansiranje

1. Fondovi za razvoj obaveznog obrazovanja za odrasle obezbeđuju se iz budžeta Republike Kosova i iz lokalni budžeta kandidata koji pohađaju, poslodavci i donatori.
2. Dopunsko školovanje za odrasle na prvom (I) i (II) nivou prema međunarodnim standardima klasifikacije obrazovanja je besplatno.
3. Opštinski budžet obezbeđuje sredstva za investiranje i održavanje objekta gde se odvija i organizuje nastava za odrasle.

Član 20

Prelazne odredbe

1. Odredbe člana 3, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 16, 17 i 20 primenjiva će se od 2016 godine u koliku budu stvoreni finansijski uslovi i nakon egzaktnog vrednovanja finansijskog iznosa narednog perioda.

2. MONT uz konsultaciju sa drugim institucijama donosi podzakonske akte za dopunjavanje i implementaciju ovoga zakona i za pitanja koja se ne regulišu sa ovim zakonom u roku od jedne (1) godine od stupanja na snagu.

Član 21
Odredbe stavljanja van snage

Stupanjem na snagu ovog zakona stavlja se van snagu Zakon br. 02/L-24 za obrazovanje i osposobljavanje odraslih kao i sve zakonske odredbe koje su u suprotnosti sa ovim zakonom.

Član 22
Stupanje na snagu

Ovaj zakon stupa na snagu petnaest (15) dana posle objavljivanja u Službenom Listu Republike Kosova.

Zakon Br. 04/L-143
13. Decembar 2012. god.

Zakon se objavljuje u službenom listu Republike Kosovo, na osnovu člana 80, stav 5. Ustava Republike Kosovo